

söz konusu imalatların beton kalitesini test etmek için Karayolları Teknik Şartnamesinin yanısıra ve TSE standartlarına uygun olarak basınç dayanımı testine tabii tutuldukları; her ikisinin sonucuna göre bir değerlendirme yapıldığı, sonuçları değerlendirme konusunda da farklı uygulamaların olduğu, uygulanan TSE standartları arasında da tutarsızlıklar olduğu, bu tutarsızlıkların doğru karar vermeyi engellediği ve tereddüde mahal bıraktığı

Yılı	2012
Dairesi	4
Karar No	53
İlam No	156
Tutanak Tarihi	4.3.2014
Kararın Konusu	İhale Mevzuatı ile İlgili Kararlar

..... Müdürlüğünce ihale edilen, Ortaklığı yükleniminde bulunanişinde Karayolları Teknik Şartnamesine aykırı yapılan beton imalatları bedellerinin ödenmesi sonucu TL kamu zararına sebebiyet verildiği tespitine ilişkin olarak yapılan incelemede;

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 25 inci maddesinde aynen;

“Yapı denetim görevlisi, yüklenici tarafından yapılmış olan işin eksik, hatalı ve kusurlu olduğunu veya malzemenin şartnamesine uygun olmadığını gösteren delil ve işaretler gördüğü takdirde, gerek işin yapımı sırasında ve gerekse kesin kabule kadar olan sürede bu gibi eksiklerin, hataların ve kusurların incelenmesi ve tespiti için gerekli görülen yerlerin kazılmasını ve/veya yıkılıp yeniden yapılmasını yükleniciye tebliğ eder.

Bu incelemeler yüklenici veya vekili ile birlikte yapılır. Yüklenici veya vekili bu konuda yapılacak tebliğe uymazsa, incelemeler yapı denetim görevlisince tek taraflı olarak yapıлып durum bir tutanakla tespit edilir.

Bu gibi inceleme ve araştırmaların giderleri, işlerin eksik, hatalı ve kusurlu olduğunun anlaşılması halinde yükleniciye ait olur. Aksi anlaşılırsa genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sorumluluğu yükleniciye ait olduğu anlaşılan hatalı, kusurlu ve malzemesi şartnameye uymayan işlerin bedelleri, geçici hakedişlere girmiş olsa bile, yüklenicinin daha sonraki hakedişlerinden veya kesin hakedişinden veyahut teminatından kesilir.”

Denilmektedir.

Buna göre kullanılan malzemenin şartnameye uygun olmadığını gösteren delil ve işaretler varsa, yapı denetim görevlisi gerekli incelemeleri yapmak zorundadır. Ayrıca sorumluluğu yükleniciye ait olduğu anlaşılan, malzemesi şartnameye uymayan işlerin bedelleri, geçici hakedişlere girmiş olsa bile, yüklenicinin daha sonraki hakedişlerinden veya kesin hakedişinden veyahut teminatından kesilmelidir.

Denetçi tarafından, Müdürlüğü Araştırma ve Geliştirme Başmühendisliğince hazırlanan Beton Basınç Dayanımı Deney Raporlarının incelenmesi sonucu, ilgili işte kullanılan betonların bir kısmının Karayolları Teknik Şartnamesinde öngörülen şartname limitlerini sağlamadığı iddia edilmiştir.

Sorumlular savunmalarında aynen; “Söz konusu imalatların beton kalitesini test etmek için Kontrol Mühendisimiz gözetiminde 6’şar adet olmak üzere boyutları 150 mm olan küp numuneleri alınmış ve 7. ve 28. günlerde KTŞ ve TSE standartlarına uygun olarak basınç dayanımı testine tabii tutulmuştur. İmalat raporlarının sonuçları EK-1’de sunulmuştur. Şartnamelerde belirtilen kriterler aşağıdaki tabloda gösterilen özellikleri sağlamalıdır.

Bu tabloya göre C 25/30 betonu için $f_{cm} = 30+1=31$ MPa, $f_{ci}=30-4=26$ MPa’yı sağlamalıdır. TS 500 standardına göre betonun karakteristik basınç dayanımı hesaplanırken %10 risk temel alınmıştır. Yani test edilen küp örneklerden elde edilecek basınç dayanımlarının, belli bir değerden düşük olma olasılığı %10 kabul edilmiştir. Bununla ilgili olarak İstanbul Teknik Üniversitesinin Tarih veNo’lu Hazır Betondan

Numune Alma İle İlgili Raporu Ek-2'de sunulmuştur. Rapordan anlaşılacağı üzere her 2 kriterin aynı anda uygulanması sonucu karakteristik dayanımın % 100 oranında sağlanması beklenmekte, ancak standartlara göre bu oran %95'te kalmaktadır.

TS EN 206-1 standardında betonun değerlendirilmesinde istatistiksel yöntemden yararlanılmıştır. Buna göre en az 15 deney sonucu biriktiğinde bu sonuçların ortalaması ve standart sapması hesaplanarak 15 adet deney sonucunun ortalaması $(f_{cm}) > f_{ck} + 1,486$, herhangi tek deney sonucu $(f_{ci}) > f_{ck} - 4$ olmalıdır. Bu yaklaşım deney sonuçlarınının %95 oranında sağlanmasını öngörmekte, bu sonuçlardan %5'inin birinci kriteri sağlamayabileceğini, ancak 2.kriterdeki değerin de altına inmemesi gerektiğini kabul etmektedir.

Fore kazık imalatları ile ilgili olarak 215 adet beton basınç dayanımı testi yapılmış olup, icmali ile beraber Ek-3'te sunulmuştur. Tüm fore kazık imalatlar için $f_{cm} = 32,5 > 30 + 1,48 \times 1,2 = 31,8$ olarak hesaplandığında 1. Kriteri sağlamış bulunmaktadır. Bu nedenle imalatın reddi için sadece 2. Kritere bakmak yeterli olmaktadır. $f_{ck} = 30 - 4 = 26$ MPa'dan daha düşük imalatlar kabul edilmemelidir. İdaremizce bugüne kadar yapılan kesintiler Ek-4'te sunulan tutanakta gösterilmiştir. Madde 21'de belirtilen Kamu zarar tablosundaki imalatlardan 26 MPa'dan düşük olanlar aşağıda listelenmiştir.

Diğer fore kazık imalatları 2.kritere göre 26 MPa'dan büyük olduğu için ve beton numunelerinin alım, saklama, kür etme, numune kırım hızı koşulları sonucu oldukça etkileyebileceğinden kabul edilebilir imalat olarak düşünölmelidir.

Ayrıca Ek-5'te sunulan Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından hazırlanan TS EN 206-1 ile TS 500 ve TSİ 1222 Standartlarınının Beton Açısından Değerlendirilmesi ile ilgili çalışmasınının sonuç kısmından anlaşılacağı üzere standartlarda bir tutarsızlık Bu tutarsızlık doğru karar vermeyi engellemekte ve tereddüde mahal bırakmaktadır. söz konusudur. Aynı çalışmada

belirtilen TS 500 standardına göre betonun karakteristik basınç dayanımı hesaplanırken %10 risk temel alındığından fore kazık ve diğer beton imalatları kabul edilmiştir.”

Demişlerdir.

Bu ifadelerden, söz konusu imalatların beton kalitesini test etmek için Karayolları Teknik Şartnamesinin yanısıra ve TSE standartlarına uygun olarak basınç dayanımı testine tabii tutuldukları; her ikisinin sonucuna göre bir değerlendirme yapıldığı, sonuçları değerlendirme konusunda da farklı uygulamaların olduğu, uygulanan TSE standartları arasında da tutarsızlıklar olduğu, bu tutarsızlıkların doğru karar vermeyi engellediği ve tereddüde mahal bıraktığı anlaşılmaktadır.

Sorumlular savunmalarında ilave olarak; “ Fore kazık imalatları ile ilgili İdaremizce fiyat tespiti yapılırken analizler ve tarifler paçal poz olarak hazırlanmıştır. Analizden de anlaşılacağı üzere foraj ve betonaj kısımları birleştirilip tek birim fiyat oluşturulmuştur. Buna göre 16.074/P (Köprülerde her boy ve çapta yerinde dökme kazık yapılması (Beton santarlı ile)) pozunun TL’lik fiyatının TL’sini betonaj (%53,77), TL’sini foraj (%46,23) oluşturmaktadır. Bu nedenle uygun olmayan 22 adet kazığın betonaj bedeli TL’nin %53,77 oranında yani TL olarak hesaplanmaktadır. Nitekim Ek-4’te yapılan kesintiler yeşil defterde yapıldığından bu oran dikkate alınmamış olup, yükleniciden fore kazık imalatında, foraj ve betonaj beraber toplam TL kesilmiştir.”

Demişlerdir.

Fore kazık imalatının betonla ilgili kısmı, betonaj imalatı olduğuna göre, hatalı imalatların bedelinin belirtilen orantı göz önüne alınarak tespit edilmesi gerekmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Kamu zararı” başlıklı 71 inci maddesinde kamu zararı; “Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan

mevzuata aykırı karar, işlem ve eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.”

Şeklinde tanımlanmıştır.

Sorumluluğu yükleniciye ait olduğu anlaşılan hatalı, kusurlu ve malzemesi şartnameye uymayan işlerin bedelleri, ancak yapı denetim görevlisinin tespiti sonucunda düzenlenen rapora istinaden hakedişten kesilebilecektir. Aksi halde, bu tespit yapılmaksızın, kurallara uygun olarak yapıldığı kabul edilen işlerin bedelini hakedişle ödemekle yükümlü kişileri, özellikle harcama yetkilisini kasıt, kusur veya ihmalleri” olmadığı için, bu konuda sorumlu tutmak mümkün değildir.

Sorumlular bu konuda yükleniciden fore kazık imalatında, foraj ve betonaj beraber toplam TL kesinti yapıldığını ifade etmektedirler.

Diğer taraftan mevzuatın uygulanmasında da tereddüt hasıl olduğu, mevzuatın yoruma müsait olduğu hususu göz önüne alındığında, bu açıdan da kişileri sorumlu tutmak mümkün değildir.

Bu itibarla kamu zararı oluşmayan-TL ile ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına oybirliğiyle karar verildi.